

OPONENTNÍ POSUDEK DIPLOMNÍHO PROJEKTU FAKULTA ARCHITEKTURY /ČVUT/ PRAHA

Název diplomové práce: Katolický kostel a komunitní centrum na Černém Mostě

Diplomant: Bc. Petr Šandl

Vedoucí diplomové práce: Ing. arch. Jan Sedlák

Akademický rok: 2014/2015 letní semestr

1/ ZADÁNÍ

Obsahem diplomního projektu je návrh katolického kostela s komunitním centrem ve východní části Prahy, na Černém Mostě. Návrh kostela navazuje na tradici dynamické sakrální architektury. Cílem projektu je vytvořit místo pro nová setkání a dialog.

2/ PODKLADY

Diplomní práci předcházel seminář „Sakrální architektura“, který obsáhle zpracovává toto téma.

3/ CHARAKTERISTIKA MÍSTA A TÉMATU

Umístit sakrální stavbu do prostoru novodobého sídliště je velikou výzvou. Dá se to přirovnat dobrodružnému snažení starověkých objevitelů, kteří neznámé území na svých mapách popisovali slovy „hic sunt leones“. Situace však není až tak romantická, protože vybraná lokalita je na sídlišti Černý Most, na vyvýšenině v ohbí čtyřproudé komunikace Ocelkovy ulice. V širším kontextu sídliště se dá s nadsázkou říci, že toto místo přímo čeká pro umístění objektu, který by uspokojoval duchovní potřeby místních obyvatel, pokud je už nevytěsnily ty materiální, které bohatě uspokojuje nedaleké obchodní hypercentrum. Výhoda tohoto umístění není pouze klidný ostroh na konci bytové zástavby, ale i jeho západovýchodní orientace, která je pro katolický kostel důležitá.

Dá se říci, že stavba sakrálního prostoru je věčné téma, které lidstvo doprovází po celou jeho historii. Jediné co se mění, je míra a intenzita víry v Boha, která se přímo obtiskuje do sakrálního prostoru. S rostoucí nadvládou racionálního myšlení se vytrácí hluboká, upřímná víra v Boha a poznamenává to kvalitu sakrálního prostoru. Novodobý člověk, kterému se podařilo porozumět skoro všemu na základě přírodních zákonů, je ochuzen o intenzitu a upřímnost víry. Tato povrchnost víry se projevuje i v novodobých kostelech a chrámech. Posvátné prostory už nejsou stavěny jako hmotné zobrazení kosmického a božího řádu, ale jako modlitebny a „místa setkávání“. Pevná víra už není otázkou života a smrti, ale něco co patří k duševnímu vývoji člověka, který prozřel. Novodobé kostely mohou být nápadité jak po stránce prostorové, tak i konstrukční, ale o co více jsou nápadité, o to více se v nich ztrácí přítomnost Boha. Při těchto úvahách vyvstává otázka, zda současný architekt je vůbec schopen navrhnout skutečný chrám Boží. Já se domnívám, že v této zcela materialistické době

toho schopen není. Může navrhnout sál, jakkoliv impozantní, ale nikdy v něm nebude přítomnost Boží jako v gotické katedrále, kde se za svoji a spásu svých bližních modlily generace věřících.

Tímto samozřejmě nechci snižovat upřímné snažení diplomanta, který dělal vše pro to, aby se přiblížil k sakrálnímu ideálu.

4/ URBANISMUS

Kostel a komunitním centrum se nachází v ostrožní pozici tam, kde se sbíhají uliční čáry přilehlých bytových domů. Hlavní portál kostela je orientovaný na západ tak, aby oltář byl ve východní pozici. Ke kostelu je pěší přístup v podélné ose západ - východ stromořadím s vodními prvky. V případě starých lidí a invalidů je umožněn příjezd ze severní obslužné komunikace. Dominanta dynamicky řešeného kostela je podpořena potlačením architektonického výrazu, částečně zapuštěného komunitního centra na obdélníkovém půdorysu. Toto centrum je přístupné autem od jihu z Ocelkovy ulice. Je zde i relativně malé parkoviště. V rámci projektu je navržen i přechod přes okružní komunikaci, tak aby byla s kostelem propojena i východní část sídliště.

5/ ARCHITEKTURA

Diplomant záměrně odděluje objekt a provoz komunitního centra (k.c.) od kostela tak, aby nebylo narušeno slavení eucharistie.

Dvoupodlažní objekt k.c. je umístěn do jižně orientovaného svahu. Suterén je částečně zapuštěný a obsahuje vstupní prostory se společenským sálem s kapacitou 140 míst. Součástí sálu je jeviště se šatnou hostů. Přestože se jedná o víceúčelový sál, měla by zde být řešena akustika v rámci podhledů. Při řešení sálu by se možná mělo v členění zdůraznit, že se jedná o duchovní centrum a ne o běžný profánní provoz. V rámci vstupních prostorů by bylo vhodné doplnit úměrné zádveří. U výtahu chybí strojovna. V přízemí, které má vstup od severu je klubovna, knihovna, kavárna a herna dětí. Ke kavárně by bylo dobré doplnit potřebné zázemí. Architektonické řešení fasád je velice strohé a je dokumentováno pouze ve vizualizacích. Otázkou jsou *„vyřezávané profily vizuálně podobné s kazetami opláštění kostela“*, které nepropouští světlo, jako v prvním případě.

Samotný kostel je dynamický, jednoduší prostor, kde členění na tři lodě je naznačeno pouze ve vzvednutém zastřešení. Ze vstupního vestibulu je přístup na varhanní kruchtu v patře a na wc farníků, které by bylo vhodné doplnit o zařízení pro invalidy. Bezprostředně s wc sousedí zpořádky, což je třeba vhodně akusticky vyřešit. Symetrické řešení prostoru neodpovídá asymetrickému uspořádání lavic a naznačené boční kapli. Z návrhu není patrné, zda vzduchotechnika a vytápění je řešeno v suterénu komunitního centra, nebo bude v nedokumentovaném suterénu - kryptě kostela. Vnitřní prostor je velice působivý a spolu s nápaditým exteriérem v něčem připomíná železobetonové skořepiny Eero Saarineny nebo Félix Candely.

Proto je závažné, že jako materiál nebyl použit železobeton, ale ocel na exteriéru obložená perforovanými hliníko-voštinovými kazetami a v interiéru

průsvitnou fólií. V případě použití ocelových prvků bude velice složité provádění zborcených ploch i s pomocí počítače. Není moc jasné, do jaké míry bude fungovat „krajkové“ osvětlení vstupující do interiéru perforovanými deskami. Hliník je materiál, který je náročný na udržování a nedovede stárnout tak, jako klasické materiály používané v exteriéru. Otázkou je i průsvitná fólie v interiéru, do jaké míry bude možné jí udržovat a jak vyhoví akustickým požadavkům kostela. Jedná se o velice odvážné jak architektonické, tak i konstrukční řešení, ale věřme, že současná všemocná technika s počítači vše vyřeší.

6/ STAVEBNĚ TECHNICKĚ ŘEŠENÍ

Komunitní centrum je provedeno jako železobetonová konstrukce obložená kazetami s vyřezávanými profily. Jedná se o jednoduché řešení, které odpovídá danému typu stavby. Otázkou jsou pouze rozpětí stropů na 15 metrů, které mohly být zmenšeny na 12 metrů s použitím mezilehlé nosné stěny v suterénu a sloupů v přízemí. Při menších rozponech může být stavba levnější a zbude více peněz na avantgardní řešení kostela.

Použití ocelové, příčně ztužené konstrukce v koruně ztužené prstencem a ocelový rám nad hlavním vstupem, který vyvažuje k východu nakloněnou věž je velice složité a finančně náročné řešení. S trochou dobré vůle bylo možné provést tuto konstrukci jako železobetonovou skořepinu, která by nebyla tak náročná na přesnost provádění.

Sakrální prostory byly většinou stavěny tak, aby přežily generace a z trvanlivých materiálů, které dovedou stárnout. Podobně jako současná víra v Boha nemůže být tak skálopevná jako v dobách minulých, tak ani místo pro jeho uctívání nemá přetrvávat po staletí a jedná se spíše o lehkou konstrukci vhodnou pro demontovatelný výstavní pavilon. Žijeme ve věčně se měnícím konzumním světě, kde vše od mezilidských vztahů až po architekturu je krátkodobé a vyměnitelné.

7/ DOPRAVA

Hlavní příjezd do areálu je od jihu, z Ocelkovy ulice ke komunitnímu centru. V místě je parkoviště s kapacitou 9 stání a jedno pro invalidu. Vzhledem k tomu, že víceúčelový sál má kapacitu 140 míst a samotný kostel ještě více, v době, kdy většina lidí se bez auta nepohybuje, by bylo vhodné toto parkoviště zvětšit. Příjezd pro staré lidi a invalidy před kostel je umožněn z místní komunikace od severu.

8/ PŘIPOMÍNKY

Většina podstatných připomínek byla již uvedena přímo v návaznosti s popisem navrhovaného areálu katolického kostela a komunitního centra. Diplomant si vybral složitou úlohu stavebního typu, který se v posledním století staví čím dál tím méně, zvláště potom v naší České kotlině. Není mnoho novodobých kostelů, ze kterých by bylo možno si vzít dobrý příklad. Přesto se domnívám, že jeho návrh se řadí k těm lepším, zvláště potom obdivuhodným vnitřním prostorem, ale i hmotou

samotného kostela. Vzdáleně navazuje na radikální baroko svojí dynamičností a vzepětím, které vrcholí ve věži zvonice. Tou hlavní připomínkou zůstává vybraný konstrukční systém a materiály použité jak na vnějším, tak i vnitřním lící obvodového pláště.

9/ PROVEDENÍ DIPLOMNÍ PRÁCE

Diplomní práce je dobře provedená včetně potřebné výkresové části, vizualizace a modelu. Kvalitní je i diplomní seminář, ve kterém se diplomant na základě hlubšího studia dané problematiky dopracoval k zadání a umístění kostela.

10/ HODNOCENÍ

Kostel má sugestivní organickou formu, která v divákovi může vyvolat různé asociace, obrazy archetypů vycházejících z našeho osobního a kolektivního nevědomí. U každého člověka může tento tvar vyvolat jiné asociace. Může připomínat ptáka připravujícího se vzlétnout, nebo v abstraktnější podobě vzednutí lidské duše, která se ze všech sil snaží spojit s Duchem svatým. Bude záležet na duševním stavu jednotlivého pozorovatele, osvětlení, denní či noční době a ročním obdobím, ve kterém bude kostel působit na své okolí. Pokaždé bude trochu jiný. V každém případě takový sakrální objekt svojí tvarovou i symbolickou mnohostí obohatí sterilní a monotónní prostředí sídliště. Člověk bydlící v této lokalitě nemusí být věřící, aby tyto hodnoty ocenil.

Na základě této skutečnosti musím trochu poopravit svůj příkrý soud, že architekt v dnešní době není schopen vytvořit skutečný sakrální prostor. Domnívám se, že diplomant se dostal velice daleko, tak aby vyvrátil můj skepticismus. Možná už skutečně končí, z hinduistického pohledu temný věk- kalijuga, nejnižší ze čtyř cyklicky se opakujících období vývoje lidstva a do povědomí lidí se dostává větší potřeba duchovního života. Navržený kostel již není pouhou modlitebnou a místem setkávání, ale prostorem, který staronovým způsobem působí na všechny smysly lidí, kteří mají potřebu věřit v něco, co je přesahuje.

11/ ZÁVĚR

S přihlédnutím k odvedené tvůrčí práci, hodnotím diplomní projekt písmenem „B“ v pětistupňové škále a doporučuji jej k obhajobě.